

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 15577
Tarih: 03.12.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz, gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederiz. 03.12.2021

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Grup Başkanvekili

Sürt Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	-İçişleri -Kadın Erkek Fırsat Eşitliği -Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 6 Aralık 2021	Esas No: 2/3995

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
03 Aralık 2021
Numara:

TÜRKİYE GENEL KURULUŞ
03 Aralık 2021
No. 923029
TEYİS ve AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Kadınlar toplumsal, siyasal, sosyal, hukuki, idari gibi pek çok alanda var olan eşitsizliklere ve toplum içindeki atanmış rollerine karşı yüzyıllardır mücadele etmişlerdir. 8 Mart kadınların her alanda yaşadığı ayrımcılık, yoksulluk, şiddet, baskı ve daha bunun gibi birçok hak ihlaline karşı bir araya geldikleri bir gündür.

8 Mart'ın tarihi ise 1857'de ABD'de 40 bin civarında tekstil işçisi kadının çalışma saatlerinin azaltılması, eşit işe eşit ücret talepleriyle yaptığı greve dayanmaktadır. Eyleme yapılan müdahaleler sonucu 129 dokuma işçisi katledilmiştir. On yıla yakın süren ve on binlerce kişinin katıldığı bu grevler sonrasında işçi kadınların eşitlik ve hak talepleri kabul edilmiştir. 8 Mart, 1910 yılında II. Enternasyonal Kadın Konferansı'nda, Clara Zetkin'in girişimleriyle "II. Enternasyonal'de Kadın Mücadele Günü" olarak resmen kabul edilmiş ve 17 Mart 1970 yılında Birleşmiş Milletler Örgütü 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak kutlanması kararını almıştır.

Türkiye'de de 8 Mart ilk kez 1921 yılında kutlanmıştır. 8 Mart kutlamaları 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile yasaklanmış ve 4 yıl boyunca kutlanması engellenmiştir. Kutlamalar 1984 yılında yeniden başlamıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde artık çok geniş katılımlı ve önemli taleplerle kutlanan 8 Mart, tüm kadın hareketlerinin odak noktası olmuştur.

Tüm dünyada kadınların her alandaki mücadele tarihinin sembolü olan 8 Mart, bugün aralarında Çin, Rusya, Azerbaycan, Ermenistan, Küba, Ukrayna, Afganistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Moldova'nın da bulunduğu pek çok ülkede genel tatil günlerinden biri olarak kabul edilmekte ve kadınlar yaşadıkları tüm sorunları 8 Mart vasıtasıyla yüksek sesle dile getirebilmektedir.

Bu bağlamda, hak ve eşitlik mücadelesinde yaşamlarını kaybeden kadınlara adanmış 8 Mart günü, dünyanın neresinde olursa olsun, hangi sınıftan, kimlikten olursa olsun tüm kadınlara uygulanan sömürü ve baskıya karşı mücadelenin simgesi olarak kabul gördüğünden; teklif ile Türkiye'de kadın örgütlerinin ve kadınların yıllardır talebi olan 8 Mart'ın TBMM tarafından "Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü" olarak ücretli izin günü olarak ilan edilmesi büyük önem taşımaktadır. Kadınların yıllardır süren mücadelelerine saygı ve destek anlamına gelecek bu karar, Türkiyeli tüm kadınlar için çok önemli bir kazanım olacaktır.

Öte yandan teklif ile regl döneminde olan genç ve yetişkin kadınların ihtiyaç duydukları ped ve tampona ücretsiz erişimleri amaçlanmaktadır. Bir kadın ortalama hayatının

2 bin 535 gününde regl olmakta ve bu yaklaşık yedi yıla tekabül etmektedir. Sağlık ile ilgili bu durum karşısında ped veya tampona ihtiyaç duyulmakta ve ne yazık ki ülkemizde de bu ürünler fahiş fiyatlara satılmaktadır. Temel ihtiyaçlar arasında olan bu ürünlere ulaşamamak 'regl yoksulluğu' olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de ise en çok mevsimlik tarım işçileri, cezaevinde tutulan kadınlar, mülteciler ve büyük kentlerin yoksul kesimlerinde yaşayan genç ve yetişkin kadınlar regl yoksulluğu ile mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bu ürünlere erişimin zorluğu çok ciddi kadın hastalıklarına da sebebiyet vermektedir. Öte yandan dünyada birçok ülke ped ve tampon gibi ürünlerin ücretsiz sunulması için çalışmalarına başlamıştır. İskoçya'da parlamento oybirliğiyle regl dönemi ürünlerinin ücretsiz olmasına izin veren yasayı onaylarken kadınlara yönelik hijyen ürünlerini bedava sunan ilk ülke olarak tarihe geçti. İskoçya'nın ardından İngiltere ise kadınların regl döneminde kullandığı hijyen ürünlerinden vergi alımını kaldırmıştır. Bu bağlamda, sağlığın insan hakkı olduğu ilkesinden sapmadan kadınların ihtiyacı olan, özellikle temel sağlık hizmetlerini eksiksiz her türlü politik tartışmadan uzak, gerektiği kadar ve nitelikli olarak topluma ulaştırmak ülkeyi yönetenlerin görev ve sorumluluğundadır. Bu görev ve sorumluluk Anayasa ile de koruma altına alınmıştır. Tüm bu sebeplerle kalıcı ve eşitlikçi politikalar belirlenmeli, kadınların regl dönemlerinde kullanmak zorunda olduğu ped ve tampon gibi ürünlere ücretsiz erişim yasal zemin ile sağlanmalıdır.

Teklif ile diğer yandan, regl döneminde olan kadınların 1 gün süreyle izinli sayılmaları amaçlanmaktadır. Her kadının farklı ve çeşitli rahatsızlıklarla birlikte yaşadığı regl dönemlerinde şiddetli kramplar, sancılar, psikolojik etkiler görülebilmektedir. 2012 yılında yapılan bir araştırma, kadınların yüzde 20'sinin günlük aktivitelere müdahale edecek kadar ağrılı dönemler yaşadığını göstermiştir. Karın ve kasıklarda şiddetli ağrı, baş ağrısı, aşırı yorgunluk yaşanan semptomlardan bazılarıdır. Her ne kadar kadınlar bu sancılı sürece rağmen günlük hayatlarına devam edip çalışabilseler de regl süreçlerinde çalışmaya devam etmek çalışma koşullarını zorlayan bir etken olarak var olmaktadır. Filipinler, Çin, Tayvan, İtalya, Güney Kore, Endonezya regl izini veren ülkelerin başında gelirken Türkiye'de regl izni ilk olarak 2004 yılında yalnızca "ağır ve tehlikeli işler" kapsamına giren işlerde çalışan kadınlara tanınmıştı. İzin süresi ise 5 gün olarak belirlenmişti. Sonraki süreçte ise özellikle tekstil ve konfeksiyon sektöründe yer alan bazı işler "ağır ve tehlikeli işler" kapsamına alınmıştır. Nitekim büyük tartışmalarının yaşanmasının ardından tekstil ve konfeksiyon sektöründe yer alan bazı işler "ağır ve tehlikeli işler" kapsamından çıkarılmıştır. 2013 yılında ise çıkarılan bir yönetmelikle Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Özetlemek gerekirse teklif ile bir taraftan 8 Mart gününün Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü olarak adlandırılması resmi tatil ilan edilmesi, diğer taraftan kadınların çeşitli mağduriyetlerinin giderilmesi amacı güdülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile 8 Mart Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Gününün resmi tatil olarak belirlenmesi öngörülmüştür.

MADDE 2- Madde ile hijyenik ürünlere ücretsiz erişim kolaylığı sağlanması amaçlanmaktadır. Türkiye’de hijyenik ürünlere erişim ekonomik krizin derinleşmesiyle daha da zor hale gelmiştir. Kuşkusuz bu tür ürünler üzerine konulan yüksek vergi oranları bu ürünlere erişimi daha da zorlaştırmaktadır. Öte yandan bu tür ürünlerin kadınların sağlığa erişim hakkı temelinde zorunlu olduğu da göz ardı edilmemelidir. Yoksul kadınların, öğrencilerin ve bilhassa cezaevinde kalan kadınların bu ürünlerden mahrum kaldığı bilinmektedir. Bunun da sağlık açısından telafisi mümkün olmayan zararları beraberinde getirdiği/getireceği aşıkardır.

MADDE 3- Kadınların menstrüasyon dönemlerinde çalışmama hakları dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşama geçirilmiştir. Evvelinde Türkiye’de de Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde kadınların periyodik dönemlerinde 5 gün süre ile ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaklanmıştı. Ancak bu Yönetmeliğin yürürlükten kaldırılması ve İş Kanunundaki ilgili hükümlerin mevzuattan çıkarılması kadınları çalışma yaşamında güvencesiz bir pozisyona düşürmektedir. Yönetmeliğin kaldırılmasından kaynaklanan zararların telafisi ve kadınların menstrüasyon dönemlerinde 1 gün izinli sayılması için düzenlemenin yapılması elzem hale gelmiştir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİLLER HAKKINDA KANUN, SOSYAL
SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU VE İŞ KANUNUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1-17/03/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile (D) bendinde geçen “1 Mayıs günü” ibarelerinden sonra gelmek üzere “, 8 Mart günü” ; aynı fıkranın (C) bendinde geçen “1 Mayıs günü Emek ve Dayanışma Günü tatili” ibaresinden sonra gelmek üzere “, 8 Mart günü Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü” ibareleri eklenmiştir.

MADDE 2- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 63 üncü maddesinin (f) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“(g) Menstrüasyon döneminde kullanılması gereken hijyenik ped ve tampon gibi ürünleri edinemeyen başta tutuklu ve hükümlüler ve öğrenciler olmak üzere herhangi bir geliri olmayan ya da asgari ücretle geçinen veya asgari ücretten daha düşük gelire sahip gelire sahip olan kadınların bu dönemde kullanmak zorunda oldukları ürün bedellerinin tamamı.”

MADDE 3- 22/5/2003 tarihli ve 4857 Sayılı İş Kanunun 74 üncü maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kadınlar, menstrüasyon başlangıcından itibaren 1 iş günü izinli sayılırlar. Ayrıca kadınlar, menstrüasyon günlerinde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar. Bu günlerin sayısı 5 gün olarak hesap edilir. Daha fazlası için hekim raporuna göre hareket edilir. Menstrüasyon başlangıcı işçinin ihbar tarihidir.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.